WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXIV. Ч. 245. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 20-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1958 ЦЕНТІВ 12 CENTS TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 245. VOL. LXV.

З'ЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ ВИПУСТИЛИ 4-ТОННОВУ РАКЕТУ „АТЛАС" ДОВКОЛА ЗЕМЛІ

Нова ракета-сателіт важить 8,800 фунтів і є три рази важча за третього совєтського Спутніка

Вашингтон. — В четвер 18 грудня ц. р. о год 6.02 веч. З'єдинені Держави Америки випустили в орбіту землі чотири і пів тонову ракету Атлас. Випущення відбулося з дослідної бази в Кейп Канаверал на Флориді і було здійснене Агенцією Заавансованих Дослідних проєктів, що працює з доручення і під наглядом департаменту оборони. Президент Айзенгавер, який у той час приймав дипломатів й інших запрошених гостей на спеціяльному державному бенкеті у Вашингтоні, перервав бенкет, щоб сповістити ЗДА і світ про цю подію. У своїй заяві, проголошеній з цього приводу, през. Айзенгавер ствердив, що випущення цього велетенського сателіта є черговим великим мирним досягненням в дослідах міжплянетного простору і відкриває перед ЗДА і перед людством нові, великі можливості в цій ділянці. Випущена в орбіту землі ракета „Атлас" важить 8.700 до 8.800 фунтів, значить приблизно 4 і пів тонни і в порівнянні із Совєтським Спутніком III, що був випущений дня 15 травня ц. р. і перебуває ще досі в орбіті землі, є три рази тяжча. Вістку про випущення ракети-сателіта „Атлас" подав до відома державний департамент щойно дві і пів години пізніше, сповіщаючи водночас із цим, що „Атлас" летить успішно на висоті 115 до 990 миль. На сателіті вбудована спеціяльна комунікаційна апаратура, яка вможливлює одержування на ньому і записування сиґналів, висиланих із наземних стацій і відповідання на них на землю. Вміщений у цій апаратурі також і запис промови през. Айзенгавера, який у свій час буде переданий із „Атласа" на Землю. Випущення ракети-сателіта „Атлас" відбулося, як підкреслюють військові кола, з повним успіхом. Ще більш важливим є те, що випущено цю ракету і впроваджено її в орбіту Землі з допомогою спеціяльної керівної системи, яку застосовано вперше. Летить ракета в орбіті Землі із швидкістю 17,000 миль на годину. Крім Агенції Заавансованих Дослідних Проєктів в підготовних працях, зв'язаних із випущенням „Атласа" брали участь теж й інші мілітарні з'єднання й установи такі, як Сиґнальний Корпус Армії, деякі дослідні агенції летунських збройних сил та дослідні штаби тих корпорацій, що збудували цю ракету. Передбачається, що ця велетенська ракета-штучний сателіт Землі кружлятиме в її орбіті приблизно 20 днів і опісля, спадаючи на Землю, цілком спалиться. В численних виясненнях і коментарях на тему цього нового, великого досягнення американської технології стверджується, що воно поважно приспішить дальші досліди над можливістю міжплянетарної комунікації, включно з можливістю висилки людини в космічні простори із запевненням її повороту на Землю. Очевидно, що таку можливість попередять ще численні досліди, і людина не полетить раніше в ці простори, аж туди буде вислана і з них повернеться назад малпа чи інше дослідне звіря.

Радарові експерти повідомляють про таємничі „літаючі предмети"

Нюарк, Н. Дж. — Нюаркський щоденник „Нюарк Стар-Леджер" перевів опитування 1,000 радарових спеціялістів, які постійно контролюють повітряні простори над цією країною, і довідався від них, що якісь таємничі „літаючі предмети" літають понад ЗДА. Опитувані фахівці працюють в таких містах як Ню Йорк, Нюарк, Бостон, Маямі, Шикаґо, Лос Анджелес, Форт Ворт і інших більших містах. Вони часто спостерігали ці таємничі предмети, які летять із швидкістю тисяч миль на годину, скручують під простим кутом, злітають вгору вертикально та кружляють з одвертою зневагою до всіх законів аеродинаміки. Коли їх є кілька, то вони летять в різних формаціях, а як є більша кількість, то ті формації є дуже складні. Кожних 8 до 10 запитуваних радарових спеціялістів твердять, що вони бачили ті таємничі літаючі предмети, які, мабуть, є тими „літаючими тарілками", про які вже давніше появлялися різні суперечні вістки.

ПРЕЗИДЕНТ ЗВЕРНЕТЬСЯ ДО НАРОДУ З РІЗДВЯНИМ ПОСЛАННЯМ 23-го ГРУДНЯ

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер 23-го грудня звернеться до американського народу з Різдвяним посланням і офіційно тоді засвітить він крайову ялинку, яка сяятиме на так званій Еліпсі недалеко Білого Дому. Президент своєю промовою відкриє Параду миру, яка щороку відбувається перед Різдвом біля площі, що є перед Білим Домом.

Голова „Дженерал Електрік" передбачає подорожчання своїх товарів

Ню Йорк, Н. Й. — Голова найбільшого в цій країні електричного продукційного концерну Ралф Дж. Кордінер заявив на пресовій конференції, яку звичайно він скликає перед закінченням року, що в найближчому році дещо мають подорожчати електричні прилади, які продукує й продає його концерн. „Ціни на електричні прилади в загальному є без зміни від 1953 року. Ринок є спокійний, і на ньому є багато конкурентів. І тому я передбачаю, що буде незначне збільшення цін в 1959 році". Президент Дженерал Електрік Роберт Пекстон сказав таке: „Дехто з нас сподівається збільшити ціни на телевізійні апарати". Кордінер передбачає збільшення цін також на інші консумпційні товари. Він казав, що економіка країни поправляється від третьої чверти цього року, і ця поправа триватиме і надалі, а повільніше темпо цього поліпшення свідчить про те, що підприємці і продуценти стали обережніші, навчені недав. рецесією. Дженерал Електрік має видати в 1959 році 126 мільйонів долярів на збільшення капіталу, стільки саме, що і в 1958 році.

Особисті прибутки в листопаді дійшли до $ 360 більйонів

Вашинґтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що в листопаді ц. р. особисті прибутки американських громадян становили 360 більйонів долярів в річному відношенні, на 2,500,000,000 дол. більше в порівнянні з жовтнем цього року. Збільшення особистих прибутків сталося внаслідок збільшеного числа затруднених та збільшеного числа тижневих годин в таких промислах, як автомобільний, металевий та машинобудівельний, які в жовтні ще вповні не працювали. До особистих прибутків зараховуємо заробітні платні, дивіденди, відсотки, ренти та всі прибутки з власництва. На основі прибутків в 11-ох місяцях цього року департамент торгівлі передбачає, що особисті прибутки американців в цілому 1958 році становитимуть 353 більйони долярів, а минулого 1957 року вони виносили тільки 348 більйонів долярів. Заробітні платні в перших 11-ох місяцях цього року виносили $236,600,000,000.

До ЗДА прибуло 27 польських жінок, на яких гітлерівці випробовували нові ліки

Ню Йорк. — 18-го грудня прибуло до Ню Йорку 27 польських жінок, колишніх в'язнів концентраційного табору в Равенсбрюку в Німеччині, на яких гітлерівські лікарі-садисти випробовували нові ліки для гоєння різних ран. Ці жінки оповідають таке: Їм робили штучно рани на ногах, ломали їм кості і впускали до тих ран бацилі або ґанґреноносну матерію, таку як брудне шкло, дерево, грязь та солені шмати. Коли жертви з тими ранами почали гарячкувати, тоді лікарі пробували їх лікувати своїми нововинайденими ліками. Після того ці жертви нацистської „науки" хворіли на різні недуги: туберкульозу костей, астму, високе тиснення крови, різні серцеві недуги. Багато з них ще й досі не може самостійно ходити внаслідок тих лікувальних заходів німецьких лікарів із 1942-1944 років.

АФП в Ню Джерзі проти насильного об'єднання з КІО

Нюарк, Н. Дж. — Виконна Рада стейтової Американської Федерації праці на своєму засіданні відкинула пропозицію голови АФП - КІО Джорджа Міні про те, щоб справу дійсного об'єднання цих двох організацій в стейті Ню Джерзі передати на вирішення управі крайової організації. Представник стейтової АФП Луїс П. Марчіянте сказав, що справа розходжень між стейтовими організаціями АФП-КІО має бути вирішена на відкритій конвенції делеґатів цих обох організацій. Залишаються до вирішення такі проблеми: висота вкладки в обох організаціях та розподіл головних урядовців в управі об'єднаної організації. Виконна Рада КІО погодилася на пропозицію Міні. Як відомо, АФ і КІО три роки тому об'єдналися в одну організацію АФП - КІО, але й досі в деяких стейтах ці дві організації не є об'єднані і діють як самостійні робітничі спілки, хоч в крайовому маштабі вони виступають як одна робітнича організація.

Організують відзначення 350-річчя відкриття ріки Гудсону

Ню Йорк. — Голова святкового комітету в Ню Йорку Вільям Цекендорф, заявив, що в найближчому році будуть відзначувати 350-річчя відкриття ріки Гудсону, і в цій параді братиме участь і Американська Атлантійська Фльота як частина американської маринарки. Атлантійська Фльота в червні 1959 року прибуде до нюйоркського порту, а менші її одиниці попливуть рікою Гудсоном вгору. Цекендорф сказав цю заяву на прийнятті, на якому були присутні члени різних організацій, представники яких є членами підготовного Комітету Відзначення 350-річчя Гудсону.

В АМЕРИЦІ

● **Через кожні 5 миль** на автостраді в Ню Джерзі буде встановлено 600 написів з перестерогою такого змісту: „Особи, які зашвидко їздитимуть автом, втратять право їзди". Від 1-го січня 1959 нарушники цього припису будуть карані таким способом: за перше нарушення втратять право їзди на місяць, за друге — на 60 днів, а за третє — назавжди.

● **Колишній англійський прем'єр, міністер Антоні Іден**, прибув із своєю дружиною Кларисою до Ню Йорку, звідки мав відлетіти на місячний відпочинок до Мехіко. До почекальні на летовищі ввійшли журналісти і попросили його дати інтерв'ю. Іден уже почав був відповідати на їх запитання, але дружина перервала йому заявою, зверненою до журналістів: „Мій чоловік іде на відпочинок, він хворий і не може відповідати на жадні запити". Пані Іден — племінниця Винстона Черчила.

● **Пані Ф. Д. Рузвелт** заявила, що вона зовсім не думає підтримувати сенатора Гомфрі, як демократичного кандидата на президента в 1960 році. Вона ще раз повторила, що, на її думку, найкращим кандидатом був би два рази переможений у виборах Адлей Стівенсон.

● **„Різдвяні ялинки в мешканнях, — це поважна небезпека пожежі"**, — заявляють комісари пожежної сторожі по всіх містах. — Ялинки та їх прикраси — це легкозапальний матеріял, від якого вогонь треба тримати здалеку.

● **Наприкінці цього тижня над Джерзі Сити** можна було спостерігати „метеоритний дощ", в якому численні глядачі завважили три великі метеори. Астрономи вияснили, що це — сезонове явище, яке щороку буває між 12—15 грудня. Припускають, що метеори є останками періодичних комет або скупченням космічних тіл, що їх зустрічає Земля на своїй дорозі довкола Сонця.

У Парижі скінчилась конференція НАТО заявою про єдність Заходу

Париж. — В четвер 18 ц.м. скінчилась велика, офіційно триденна, насправді майже тижнева конференця міністрів закордонних, військових, господарських і фінансових справ 15-х західньо-европейських держав Організації Північно-Атлянтійського Оборонного Пакту (НАТО). У кінцевому комунікаті підкреслюється єдність західнього світу та його рішучість у спротиві проти совєтської аґресивности. На випадок ворожої аґресії — говориться в комунікаті — західні держави вживуть у своїй обороні атомової зброї. „Членські держави НАТО — говориться там буквально — висловлюють ясно своє рішення не піддатися ніяким погрозам". Всі члени НАТО затвердили становище ЗДА, Англії, Франції і Західньої Німеччини, яке відкидає совєтський ультиматум щодо перетворення західнього Берліну у „вільне місто". Проте офіційна відповідь на ноту Хрущова в цій справі з 27 листопада ц.р. буде дана окремо, десь коло Різдва — інформує преса. На з'їзді міністрів закордонних них справ у Парижі державний секретар Доллес запропонував, щоб стояти надалі на становищі, що з'єднення Німеччини повинно прийти на базі вільних виборів та що підписати мир з Німеччиною можна буде після покликання авторитетного німецького уряду для всієї Німеччини на основі виборчих вислідів. Зате західні держави готові дати ґарантії безпеки Совєтам проти небезпеки відродження німецького мілітаризму. Хоч таке становище не сприйнятливе для Хрущова, проте не виключають, що воно таки спонукає його до відновлення переговорів. Тим часом конференція НАТО рішила приспішити дозброєння особливо в ділянках ракетної зброї, атомової і летунства.

Аденауер закликає німців до ощадности — перестерігає перед комунізмом

Бонн. — У своїй передмові до річного звідомлення західньо - німецького уряду про господарський стан Західньої Німеччини, канцлер Конрад Аденауер перестерігає своїх земляків, щоб вони не забували серед свого добробуту про небезпеку, яка грозить від комунізму, і щоб відповідно поводились. Конкретно, він таврує гін необережно витрачати гроші та перестерігає, що така розтратність може дати погані наслідки на дальшому господарському розвитку країни. Він дораджує німцям ощаджувати і цим зрівноважувати можливості заломання високої коньюнктури. „Хапчивість і погоня за забаганками, як вислід матеріяльного добробуту й переситу, можуть захитати основами нашої національної спільноти та послабити духа спротиву проти постійного натиску, що йде від Сходу" — говориться в тому зверненні Аденауера. Він запевняє берлінців, що Західня Німеччина підтримає їх в спротиві проти Совєтів.

Комуністичний письменник, втікач з СССР, боронить большевизм

Франкфурт. — Александер Чейшвілі, грузинський комуністичний письменник, який недавно втік на Захід, у своїй першій пресовій конференції заперечив, наче б він утік з остраху за свою власну безпеку у зв'язку з офіційною нагінкою проти Бориса Пастернака. Що більше, Чейшвілі признав рацію совєтським чинникам за таврування Пастернака, бо, мовляв, Пастернак у своєму творі „Доктор Живаґо" заперечував основи большевицької революції. Він, Чейшвілі (казав він) певний, що пересічний совєтський громадянин не погоджується з Пастернаковим поглядом на хід і вислід совєтської революції. Чейшвілі твердив, що він прибув на Захід, щоби підтримувати „культурне співіснування" між Сходом і Заходом, яке мусить попередити політичне співіснування. Він не хотів вдаватись в розгляд подробиць своєї втечі, бо — мовляв — „це же минули" і „не належить до речі". Він залишив в Совєтах свою рідню, але певний, що їй нічого не загрожує, бо тепер в СССР — казав він — зовсім інші відносини, ніж були за Сталіна і там відповідає кожний тільки за свої власні діла. Його родина — казав він — нічого не знала про його замір виїхати за кордон.

У Західній Німеччині думають над відбудуванням „цеппелінів"

Бонн.—У Фрідріхагафені над Боденським озером в Західній Німеччині лежать по нинішний день руїни ганґарів та варстатів будови керованих бальонів, що від імени свого винахідника ґрафа Цеппеліна дістали популярну назву цеппелінів. Існують дві правно - формальні установи, власники тієї фірми та її прихильники „Люфтшіфбав - Гезельшафт" і „Цеппеліништіфтунг". Вони вживають заходів, щоб оживити цю ділянку промислу та боронять думку, що в добі турбо - моторових і ракетних літаків і навіть кораблів, гнаних атомовою енерґією, можуть зберегти свою хосенність для вантажного транспорту і особової комунікації також керовані бальони. У цій справі відбулись наради, а яких взяли участь кол. командант „цеппеліну" „Гінденбурґ" Макс Пройс і головний інженер варстатів у Фрідріхсгафен Савтер. Існують дві найбільші трудності для відбудови цієї ділянки західньо - німецького промислу: відкіль взяти так багато газу гелію, потрібного для виповнювання цеппелінів, та звідкіль взяти потрібного капіталу.

Капеля Бандуристів закінчила европейське турне і вернулась до ЗДА

Ню Йорк. — З кінцем цього тижня повернулась з Европи до ЗДА Українська Капеля Бандуристів, що разом з танцювальною групою „Орлик" з Англії відбувала від половини жовтня своє тріюмфальне концертове турне по европейських країнах. Бандуристи вернулись двома групами: одна в кількості 20 осіб вернулась літаком до Дітройту, а друга, 11 осіб, прибула літаком до Ню Йорку. Два бандуристи, що не мають більшого довір'я до подорожі літаком, вертаються кораблем.

МІКОЯН ПРИЇЗДИТЬ ДО АМЕРИКИ

ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ РОЗМОВИ СОВЄТСЬКОГО ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄРА З ПРЕЗИДЕНТОМ АЙЗЕНГАВЕРОМ І ДЕРЖАВНИМ СЕКРЕТАРЕМ ДОЛЛЕСОМ

Москва. — В минулу середу 17 ц. м. Анастас Мікоян, перший заступник Хрущова на становищі віце-прем'єра, найбільший совєтський ‚спец' від справ закордонної торгівлі і ніби близький приятель Хрущова, зголосив офіційно в американській амбасаді в Москві прохання на видання йому дипломатичної візи до ЗДА. Як ціль своєї подорожі подав „відвідини совєтського посла Меншікова у Вашинґтоні". Американський амбасадор Ллевелин Томпсон негайно сконтактувався з державним секретарем Дж. Ф. Доллесом, який в тому часі перебував на великій конференції міністрів 15-х держав НАТО у Парижі і дістав від нього доручення негайно видати Мікоянові візу. Справа була полагоджена протягом 24-х годин. Мікоян має приїхати до ЗДА з початком січня 1959 на два тижні. Він матиме тут повну свободу рухів. Речник державного департаменту Линколн Вайт зазначив, що американським офіційним колам нічого не відомо про іншу ціль приїзду Мікояна, як та, що він її подав у своєму проханні, себто відвідини Меншікова, але — мовляв, очевидно, коли Мікоян забажає собі використати нагоду для нав'язання контакту з різними американськими керівними чинниками, як це він робив під час своїх відвідин в інших країнах, то ніщо цьому не стоятиме на перешкоді. За коментарями преси, американські чинники рахуються з тим, що під час перебування Мікояна в Америці прийде до зустрічі з державним секретарем Доллесом і може також із президентом Айзенгавером та що буде нагода переговорювати з ним на тему теперішньої холодної війни. Не є виключене, що Мікоян піддасть думку, щоби запросити до Вашинґтону Хрущова. До цього часу американські керівні чинники ставилися до бажання Хрущова приїхати до ЗДА — холодно, бо всім ясно, що Хрущов використав би таку подорож не задля конструктивного компромісового полагодження існуючих міжнародних конфліктів, а для скріплення власного престижу в очах совєтських громадян і в середньо та далеко-східніх країнах, і для комуністичної пропаґанди. Анастас Мікоян має в міжнародній опінії марку „співіснувальника", ніби приступнішого для всяких розмов. Цю свою марку він завдячує своїм манерам, постійному наполяганню на пожвавлення совєтсько - закордонних торговельних взаємин і фактові, що він особисто не атакував публічно ніколи Америки так брутально, як це робили інші його співпартійці. Члени Паризької конференції НАТО — за коментарями преси — прийняли вістку про подорож Мікояна до ЗДА прихильно, як ніби познаку, що Совєти хочуть контакту з ЗДА і що з цієї візити може прийде злагіднення теперішньої Берлінської кризи.

Булґанін кається і лає також „антипартійну групу"

Москва. — На теперішній сесії Центрального Комітету Компартії СССР з'явився в минулий четвер 18 ц. м. несподівано колишній совєтський прем'єр Ніколай Булґанін. Діставши слово, він „каявся" перед Центральним Комітетом, признавши, що все те, що „товариш Хрущов" говорив про нього, колишніх прем'єрів В'ячеслава Молотова і Георгія Маленкова та міністрів Лазара Каґановіча і Димітрія Шепілова, як про „антипартійну групу" — це була правда. Так само відповідає правді все те, що тут на Центральному Комітеті говорилося про антипартійну групу — бився в груди Булґанін. „Коли в 1957 році активно почала діяти антипартійна група Маленкова, Каґановіча, Молотова і Шепілова — я прилучився до них. Я підтримував їх і став членом їхньої групи та їх співинуватцем. Будучи тоді головою ради міністрів, я не тільки брав участь в їх роботі, але був формально їх лідером. Антипартійна група сходилася в моїй службовій кімнаті і там виготовляла свої реакційні протипартійні пляни". Звідомлення про це „покаяння" Булґаніна подала офіційна совєтська аґенція ТАСС. Булґаніна скинули весною цього року з становища прем'єра і призначили директором державного банку, а потім перенесли на становище керівника провінційного господарського комітету в Ставрополі. Це останнє становище він також утратив в минулому місяці. Булґанін зник з поверхні совєтського життя і сам Хрущов говорив, що він хворий та ніби перейшов операцію. Офіційно його до цього часу не викинули з ЦК компартії. Тим більша сенсація з його появою на засіданні ЦК і його „каяття".

У СВІТІ

● **У Парижі**, під час конференції міністрів закордонних, військових, господарських і фінансових справ 15-х держав-членів Північно - Атлантійського Пакту (НАТО), державний секретар Джан Фостер Доллес не брав участи в усіх спільних сніданках, обідах і вечірніх бенкетах з уваги на свою останню недугу. Одначе, поза тим Доллес, який у лютому 1959 р. матиме 71 рік і два роки тому перейшов операцію рака, почуває себе цілком здоровим. „Дипломатична праця від ранку до пізньої ночі — це для Доллеса найкращий лік", — пишуть паризькі часописи.

● **Секретаріят Об'єднаних Націй** інтервенював в комуно-китайського уряду в справі звільнення 48 південно-корейських рибалок, затриманих за ловлю риби на північно-корейських водах. Комуністи відповіли: „Вишліть додому 2,200,000 корейців, які втекли на південь під час корейської війни".

● **У Бонні**, столиці Західньої Німеччини, засуджено на 3 роки і 10 місяців в'язниці 39-річного Роберта Шнайдера, який, підробивши документи, став лікарем у новій німецькій армії і дійшов до ступня штабового лікаря та „головного психолога". Шнайдер видав підручник, як визначати духові здібності рекрутів, хоч ніколи не студіював психології і медицини. У 1946 р. він був засуджений в Австрії, де жив під іншим прізвищем, на 16 місяців за фальшування документів. На суді стверджено, що він підробив у своєму житті понад 100 документів. Судовий процес у цій справі тривав десять тижнів і був найбільшою сенсацією для німців.

● **У Валії** (Англія) з готелю „Крос Кіс Інн" вигнали „духа". Згідно з переказом у тому домі, коли він ще був шляхетським замком, наклала на себе руку донька господаря, який заборонив їй вийти заміж за милого. Небіжчиця „мстилася" протягом 300 років, не даючи людям спати. Власник готелю викликав із Лондону „спеца від духів", Левеллина Вільямса, який перевів ряд спіритичних сеансів, на яких „договорився" з духом мстивої дівчини. Діставши поважний гонорар, Вільямс запевнює, що дух більше не появлятиметься і не лякатиме людей тріскотом дверима вночі.

● **Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй** на останньому засіданні в минулу суботу прийняла вже третю резолюцію від часу мадярської революції 1956 року, з закликом до Совєтів — припинити репресії і відкликати з Мадярщини свої війська. Резолюцію прийнято 54 голосами проти 10, при 13-х, що стримались, і 8-х неприявних. Совєти заявили, що з цією резолюцією не будуть рахуватись так само, як з попередніми.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРАВО МУРИНІВ ГОЛОСУВАТИ

9-го грудня ц. р. роз'їхалась на різдвяні ферії призначена 7 листопада минулого року державна Комісія для цивільних прав, не осягнувши своєї головної цілі, задля якої покликано її до життя: перевірення доказів, що муринам у південних стейтах відмовляють належного їм за Конституцією виборчого права. Урядовці 5-ох повітів стейту Алабама, що реєстрували управнених до голосування, відмовились видати Комісії реєстраційні списки, а представник 6-го повіту взагалі не з'явився. 11-го грудня федеральний суддя наказав пред'явити реєстраційні списки до 19 грудня ц. р. У випадку непослуху стейтових урядовців, їх притягнуть до карної відповідальности за образу суду. Це остання подія з затяжної і болючої проблеми громадянських прав, найважливішої з усіх внутрішніх проблем цієї країни.

Вона набрала особливої гостроти минулого року в зв'язку зі спротивом губернатора стейту Арканзо, Фобуса, здійснити рішення Найвищого Суду про вільний доступ муринських дітей до „білих" публічних шкіл, внаслідок чого Айзенгавер вислав до Литтл Року військо, під охороною якого кілька муринських дітей ходили до тамошньої Центральної середньої школи. Президент подав тоді до Конгресу законопроєкт про громадянські права, що його Палата Репрезентантів остаточно прийняла 286 голосами проти 126, а Сенат — 72 голосами проти 18. Закон увійшов в силу 9 вересня 1957 року. Центральною постановою того закону було встановлення 6-членної двопартійної Комісії з правом покликувати й переслухувати свідків та досліджувати всякі зловживання з ділянки конституційних громадянських прав, в першу чергу — виборчого. Ситуація в цій ділянці ненормальна, на що вказує така статистика: в одному із згаданих повітів Алабами зареєстровано 1,100 муринів на 27,000 муринського населення і 3,000 білих, хоч вони становлять там значну частину. У двох інших повітах того стейту взагалі не зареєстровано ні одного мурина.

Знаємо, що вибори в Америці зумовлюють політичне обличчя федеральних і стейтових леґіслятур та обличчя виборних суддейського і самоуправного апаратів. Тому обидві сторони — біле и муринське населення у південних стейтах — прикладають до проблеми виборів найбільшу вагу, виходячи з взаємосуперечного становища. Білі, у масі на Півдні сеґреґаціоністи, в принципі не всилі заперечити муринам того їх права, яке запевняє Конституція у своєму 15-му Додатку: „Право громадян З'єдинених Держав щодо голосування не може бути ані заперечене, ані позбавлене З'єдиненими Державами чи будь-яким їх стейтом з уваги на расу, колір або попередні умови невільничого стану. Конґрес має право перевести в життя цю постанову відповідним законодавством". Отож, признаючи в принципі це конституційне право, південні сеґреґаціоністи, щоб зберегти своє верховодство, намагаються не допустити муринських громадян до голосування різними штучками, зокрема відкидаючи їх масово у т. зв. комісіях грамотности. Під час дебат у Конґресі наводилось численні випадки відмовлювання „грамотности" муринам навіть з високою освітою. Інше діло, що серед південних муринів дійсно є ще деякий відсоток неграмотних та ще більший відсоток таких муринів, які або політично індеферентні, або свідомо не реєструються перед виборами, щоб не наражати себе на неприємності. Однак, провід зорганізованого муринського світу б'є в оту точку виборчих зловживань, як у найслабше місце фортеці південних сеґреґаціоністів. Маючи тепер леґальну опору в держ. Комісії, провід муринів постачає їй факти зловживань, які Комісія дбайливо досліджує.

Відмова стейтових урядовців від льояльної співпраці з федеральною Комісією створює нову ситуацію: це знову, як у випадку шкільного конфлікту в Литтл Року, є конфліктом не між білими й кольоровими громадянами держави, а між федеральною і стейтовою владою. През. Айзенгавер, запитаний на пресовій конференції 10 грудня ц. р., як він себе „почуває" в цій історії, відповів, що „почуває себе погано", але не втрачає віри в „здоровий сенс і загальну опінію країни". Цей погляд підтримує американська преса, яка передбачає перелім настроїв на Півдні внаслідок — перетягнення струни сеґреґаціоністами. Доказом цього є, напр., факт, що три керівники реєстраційних виборчих бюр у повітах Алабами — вже воліли зректися своїх посад, ніж вести за наказами своїх зверхників війну проти федеральної влади і судів. Новий Конґрес, з великою більшістю „лібералів" в обох партіях, погіршує шанси сеґреґаціоністів. Природного розвитку подій не можна зупинити.

ОБЛИЧЧЯ ТОТАЛІТАРИЗМУ

Американське книжкове видавництво Мерідіен Букс, Інк. в Ню Йорку, цього року перевидало книжку д-ра Ганаг Арендт „Початки тоталітаризму". Це понад 500-сторінкова середнього формату книжка, яка перший раз появилась у 1951 р., а цим разом включає й підвідділ „Рефлексії Мадярської революції". Назване видавництво видає книжки лише авторів із світовим іменем в ділянці: історії, філософії, релігії та політики.

Ганаг Арендт народилася в Німеччині, здобула в Гайдельберзькому університеті титул доктора філософії і в часі приходу Гітлера до влади змушена була покинути Німеччину як людина з народу, проти якого гітлеризм спрямував свій перший удар.

Книжка поділена на три частини: 1. Антисемітизм 2. Імперіялізм і 3. Тоталітаризм. Дехто з читачів міг би припускати, що в цій книжці авторка пробує морально відплатити тим, що заподіяли жидівському народові найбільш жорстокої кривди. Ні, це стисло наукова праця, в якій на філософічному рівні переводиться аналізу соціологічного порядку явищ і насвітлюється істоту тоталітаризму на тлі історичної правди, про що свідчать подані майже на кожній сторінці джерела та цитати з наукових праць.

Як філософ, Ганаг Арендт розглядає антисемітизм об'єктивно і не тільки в політичному, але також в психологічному аспекті історичних фактів. Вона не боїться повторювати закидів, що їх робили жидам різного роду расисти. Вона наводить ці закиди, але рівночасно шукає і знаходить причину зоологічної ненависти до жидів, яку ми, українці, можемо найкраще зрозуміти, а саме, — нехай ніхто не сподівається мати першорядного громадянина з того, кого трактується другорядно.

При цій нагоді мимоволі приходять на гадку посуджування деякими жидівськими колами українців в антисемітизмі. Думаю, що було б дуже корисним, якби автори тих закидів основніше познайомилися з дуже цінною працею Г. Арендт. Мені здається, що тоді вони мали б більше пошани до українського народу, який не зважаючи на деморалізуючу ситуацію під час німецької окупації, не тільки зберіг об'єктивізм щодо жидів, але й пробував захищати їх так, як це робили наш великий митрополит Андрей Шептицький і наші селяни, що за переховування жидів наражали на смертельну небезпеку своє життя. А за юрбу, що, як каже Г. Арендт, є в кожному, а також і в жидівському народі, наш нарід не повинен бути ганьблений.

Д-р Г. Арендт доводить, що антисемітизм в нашій добі народився і виступив впарі з імперіялізмом у вісімдесятих роках минулого століття. Вона не боїться так, як це робить більшість наших публіцистів (щоб не наживати собі ворогів), назвати це зло на ім'я. В своїй праці вона прямо вказує на правдивих і головних творців расової дескримінації: Францію, Англію, Росію, а щойно вкінці Німеччину. Науково доказує вплив політики тих країн на це зло, якому пособляли вже сама структура їхньої державної влади, а також світоглядова філософія, поширювана їхніми творцями для дальшої експансії — матері імперіялізму.

Авторка твердить, що філософія Томи Гоубза (1588-1679) стала основою Коммонвелту та матеріялістичного світогляду, який дозволяв гнобити й експлуатувати слабшого. Англія наслідувала в імперіялізмі Грецію — творенням колоній та пануванням поневолених над поневоленими. Франція наслідувала Рим — в підпорядкуванні поневолених під спільний закон.

За Наполеона, французи мріяли об'єднати Европу під французьким прапором. Голляндський імперіялізм — це копія англійського і французького. Бельгійський імперіялізм був жорстоким і брутальним в Бельгійському Конго. Творцем расизму у Франції вона уважає Гобіно (1816-1882), а в Австрії — Георґа Шенерера, послідовником якого був Гітлер. Це у Франції майже „урядово" лунали кличі: „Підливайте дерева свободи кров'ю жидів", „Франція — для французів", „Смерть жидам"; в Росії — „Бєй жидов — спасай Росію". А потім кличі Гітлера про тотальне знищення жидів у світі. Французький антисемітизм осягнув свій шанс за уряду у Віші в 1940 р. Тоді навіть чимало французьких письменників готові були до співпраці з нацистами і починали вірити в те, що все у світі продовжує своє існування запереченням існування. Впливи цих великодержав передавались меншим народам, але ніколи українському народові, що вже довший час сам борсається з імперіялізмом Москви.

Д-р Г. Арендт ґрунтовно орієнтується в історії політичної думки не тільки західньо-европейських народів, але й народів Середньої і Східньої Европи. Знає і поіменно називає творців панславізму (Данілевського) і його ціль — імперіялізм. Згадує польські амбіції понад свої сили грати ролю серед слов'ян та месіяністичні мрії.

Нацизм і большевизм завдячують панґерманізмові і панславізмові більше як всі інші ідеологічно-політичні рухи. Ці дві політичні ідеології (нацизм і большевизм) в суті речі майже ні в чому не різняться між собою — обидві базують своє існування на терорі і пропаґанді. Гітлер мав пошану до Сталіна, а Сталін — до Гітлера. Авторка переводить аналогію між пропаґандивними зверненнями Гітлера до німців і Сталіна до народів Совєтського Союзу, які різняться лише формою вислову. Німці хотіли завоювати світ при допомозі зґерманізовання Центральної Европи, а росіяни хочуть осягнути це при допомозі русифікації Східньої Европи. Обидві ці держави мали готову авреолю святости. Німці — Святої Римської Імперії, а росіяни святої Росії, що часом таки приговорювало до пересудів слов'янських і германських інтелектуалів. Ваймарської конституції Гітлер не скасував, але він її зовсім нехтував. Як заявив на Нюрнберзькому процесі суддя Роберт Г. Джексон, у нацистській Німеччині було два уряди — дійсний і позірний. Таким чином дійсний уряд, що нехтував конституцію, з точки зору правного, був беззаконним і вдержувався при владі терором.

Ставлення Сталіна і його намісників до совєтської конституції не інакше. Тома Масарик свого часу сказав: „Так звана большевицька система ніколи не була чимсь іншим як цілковитою відсутністю будь-якої системи". Ні один параґраф совєтської конституції — пише д-р Г. Арендт — не мав ані найменшого практичного значення в житті та юрисдикції Совєтів.

Нормально міністер внутрішніх справ Фрік або міністер справедливости Ґюртнер мали б бути „босами" Гімлера — шефа поліції, але на ділі було навпаки. Різниця між Гітлером і Сталіним була лише технічного характеру у веденні тоталітарного апарату. Сталін, переносячи силу

(Закінчення на стор. 3-тій)

Юрій Студинський

БЕРЛІН СКАЗАВ ХРУЩОВУ РІШУЧЕ „НІ"

Мюнхен. — Вибори у західньому Берліні дали цілком ясну відповідь на большевицьку пропаґанду. Берлінці, без огляду на партійні розходження, майже одноголосно відкинули пляни Хрущова. Отже, із столиці Німеччини совєтський прем'єр почув виразно: „Найн, герр Хрущов". Під гаслом „Ми голосуємо проти Хрущова" йшли до виборчих урн берлінці. Соціяльно-Домократична, себто урядова партія Берліну, отримала в посольській палаті 78 мандатів (1954 р. — 64) і 55 мандатів отримала Християнсько-Демократична Унія (1954 р. — 41). Всі інші партії, як вільні демократи і німецька партія, не зуміли осягти 5% клявзулі, тобто не ввійшли до парляменту. „Соціялістична Єдність" (большевицька німецька партія), яка ще 1954 року отримала 41,355 голосів, втратила 10,000. У 1946 році комуністи в західньому Берліні отримали 13,7 відсотка голосів, в 1954 році 2.9%, а тепер тільки 1.9%. Отже, тут вони зовсім розбиті і, очевидячки, не входять до парляменту, хоча мали повну свободу на своїх мітинґах виголошувати проєкти Хрущова та викрикувати, що тільки створення „вільного Берліну" може розв'язати проблему.

Як відомо, німецька комуністична партія заборонена в Союзній Німецькій Республіці на основі рішення найвищого адміністраційного трибуналу, як партія, що поборює демократичний режим. На цій самій основі заборонена в Німеччині і нацистівська партія. Але в західньому Берліні комуністична німецька партія не заборонена і тому вибори, які принесли повний погром комуністам, зказують цілком виразно, як би випали вибори в Східньому Берліні і в цілій східній зоні, коли б большевицький режим допустив до вільних виборів. Так берлінці скріпили становище альянтів у їхній відповіді, написаній через одно велике „ні", на всі проєкти Хрущова.

З другого боку берлінці свідомі, що протягом майбутніх шести місяців Берлін переживатиме дуже тяжку холодну війну. Конференція міністрів закорд. справ З'єдинених Держав Америки, Англії і Франції, на яку була запрошена також Союзна Німецька Республіка, устійнила відповідь для Хрущова. Все ж таки берлінці переконані, що в проєктах західнього світу зайдуть теж деякі зміни щодо сучасного політичного статуту Берліну. В цих трудних дипломатичних переговорах альянти і большевики ставитимуть щораз нові вимоги. Річ бо в тому, щоб Берлін вийшов з тієї політичної боротьби переможцем, тобто, щоб вільний світ не втратив на своєму престижі. І тому берлінці мали під час виборів ще й інший клич: „Хто зрадить Берлін, той зрадить і вільний світ".

Переможець у виборчій кампанії, посадник Берліну Віллі Брандт, заявив, що він не має часу тріюмфувати з перемоги Соціял-Демократичної партії, яка отримала абсолютну більшість в парляменті, бо місто знаходиться у великій політичній кризі. Зрештою, між берлінськими соціял-демократами і берлінською віткою Християнсько-Демократичної партії нема ніяких політичних розбіжностей щодо берлінської проблеми. Між цими обома великими партіями, які вповні опановують парлямент, нема також ніяких непорозумінь щодо соціяльної програми. Західній Берлін мусить дістати від Союзної Нім. Республіки велику госп. допомогу. Зламати господарську міць Берліну — головний плян комуністичного німецького уряду. Згідно з останніми вістками, берлінські фірми отримують із Західньої Німеччини нові замовлення, обчислювані на грубі сотки мільйонів, ба навіть мільярди марок. Під цим оглядом німецький господарський світ солідарний і свідомий, що берлінцям треба прийти з позитивною господарською допомогою. Тут не вистачає тільки компліментів та висловів захоплення.

У тій великій політичній кризі, яка виникає в зв'язку з новими плянами СССР щодо Берліну, постава і рішучість його мешканців — головний козир для вільного світу, без якого навіть найкращі пляни Німецької Федеративної Республіки чи пляни альянтів годі було б перевести. Отже, моральна підтримка для Берліну, який є нині символом волі для цілого Заходу, і рішуча постава альянтів, які мусять творити одноцілий фронт, є головною базою для відсічі нової большевицької атаки на західній світ.

ПІСЛЯ ВИБОРІВ В АЛЬЖИРІ

Париж. — Не хоче чи не може? Таке питання виникає після останньої подорожі ген. де Голя до Альжиру, яку відбув він на початку цього місяця, зараз же по закінченні виборів. В цій бо подорожі, оглянувши деякі оперативні сектори, побувавши в Сагарі, де вже видобувають нафту й природний газ, ген. де Голь не сказав нічого про розв'язку альжирського питання. А власне заявив, що політичну його розв'язку відкладає на пізніше.

Захоплений багатствами Сагари, де Голь пригадав, що, згідно з плянами, Франція за чотири роки покриє з сагарських джерел всі потреби в нафті, заощаджуючи тим 400 мільйонів долярів річно, які витрачає на закуп плинного палива. А за 10 років вона зможе вже експортувати нафту, якої їй при найбільшій продукції вистачить з відкритих досі джерел на 70 років. Щодо природного газу, то його запаси такі великі, що вже опрацьовується пляни побудови газопроводів для всієї Европи.

Говорячи про ці справи, де Голь заявив, що тут лежить майбутнє Франції, Альжиру, колоній і держав, які становитимуть Французьку Спільноту. В використанні безмежних багатств Сагари лежать амбіції майбутніх поколінь, бо в цих багатствах криється засіб реалізувати поступ, а це зовсім усуває в тінь — на його думку — засоби збройної боротьби, які вже постаріли так, як постаріли расові забобони.

Виходячи з цих господарських можливостей, де Голь заявив, що негайно Франція приступить до реалізації свого альжирського господарського пляну, який розв'яже всю проблему Північної Африки. „Проблема Альжиру — це проблема людська. Треба людям запевнити свободу, добробут і гідність, а решту — побачимо потім".

Щодо людської проблеми, то де Голь має настільки рацію, що ствердив, що ця проблема була причиною альжирського повстання. Саме проти злиднів, упослідження і проти потоптання людської гідности повстали альжирці. Але тепер уже не можна відкладати на пізніше політичного питання, бо це питання навіть в обличчі нафти не зменшилося, а тільки зросло. Знаємо добре по собі, як нас заспокоювали й заспокоюють всякі окупанти обіцянками поступу й добробуту, аби ми тільки забули про національні амбіції та вимоги.

А проте, не можна сказати, що де Голь не бачить цього або не хоче бачити. Навпаки. Його згадка про спільне використовування багатств Сагари Францією, Альжиром, колоніями й членами Французької Спільноти виразно говорить, що це в єдності, але різні речі, що Альжир — це не Франція. І вже проти такого його ставлення виступили різні особи в Альжирі, які домагаються інтеґрації, повного злиття тієї країни з Францією, чи, краще сказати, повного влиття її у Францію, хоч вони й не бачать способу, яким можна було б це здійснити.

Отже, де Голь, на нашу думку, бачить, де лежить проблема, знає, що вона пече, але не може її розв'язати. Чому?

В Альжирі відбулися вибори. Не матиме рації той, хто говорив би, що були вони сфальшовані чи сфабриковані. Ні, насильства там не було. Але ці вибори не дали справжніх репрезентантів території і населення. З 71 посла дві третини — мусульмани. Але які? Це ті каїди, що є типовими коляборантами з тих чи інших причин. Найкраще видно саме де Голеві, що вони не репрезентують населення і його аспірацій. Видно тому, що це ж він домагався, щоб до виборів ставилися кандидати різних тенденцій, включно з націоналістами, щоб вибрано справжню репрезентацію. Інакше буде політична порожнеча, яка саме й спричинила повстання.

Ясно де Голеві, що з цих виборів така репрезентація не вийшла. Вийшли такі люди, які, правдоподібно, вимагатимуть від нього інтеґрації, тобто будуть більшими французами, як сам він. Це зовсім не те, чого він хотів. Але відкликати тих леґальних виборів він не може, бо нема ніяких підстав, бодай підстав правного порядку. А з цими людьми ладнати політичну справу Альжиру не можна.

Тому де Голеві не лишається нічого іншого, як пробувати лагодити найперше передумови розв'язки: показати, що на зв'язок з Францією альжирцям є сенс ставити. І він це пробуватиме робити в міру наявности матеріяльних засобів. А що їх нема й не буде, поки не закінчиться війна в Альжирі — про це надто добре всім відомо, щоб ми поверталися до цієї теми.

А вибори в Альжирі прихильники інтеґрації так добре виграли, що вибраних зрікаються всі політичні угруповання. І у французькій Палаті Депутатів вони засідатимуть як окрема група, бодай покищо, не розділяючись на політичні тенденції, хоч логічно повинні були б пристати до Унії Нової Республіки, тобто партії, що створилась і перемогла в ім'я підтримки де Голя. Однак, альжирські „ґолісти" такі „ґолівські", що до них де Голь воліє не признаватись.

Альжирські депутати вже прибули до Парижу і взяли 9 грудня участь в першому засіданні, яке мало завдання вибрати президію. Перебувають вони під спеціяльною охороною, бо бояться підпільників. Нема найменшого сумніву, що ген. де Голь, знайомлячись з ними, тиснув їм руки з меншою приємністю, як руку раненому бойовикові альжирського підпілля в одному з шпиталів Північної Африки.

Це потиснення руки альжирському бойовикові було в стилі де Голя — вояка, де Голя — голови підпільного спротиву Франції у її боротьбі за свободу. Це був гарний жест, що символізував воюючу Францію. Протилежних жестів у політиці де Голь не робитиме радо. А коли він їх робить, то тому, що ще не може інакше.

О. Д-вич

Дм. Андрієвський

НАВКОЛО РОТТЕРДАМУ

(2)

Другим большевицьким аґентом — і то вже безсумнівним, — що появився в Бельгії, був Хом'як, який прибув до Брюсселю восени 1933 року. Він приїхав сюди ніби з Генту, куди причалив совєтський корабель з вугіллям, який вийшов був з Ленінграду і в якім він ніби сховався потай від капітана, за допомогою матросів. Діставшись до Брюсселя, приїжджий зайшов до одної харчівні, яку тримала моя знайома. Довідавшись, що гість є українцем і не знає нікого в місті, вона порадила звернутися до мене, як до голови української громади. І так утікач з СССР дістався в середовище українських емігрантів в Бельгії. Він пояснив, що мусів тікати з України, де працював у якійсь господарській установі. Бож, належачи до національно думаючих українців, помагаючи в поборюванні російських впливів і пильнуючи інтересів України, він використав невідповідно якісь суми і за те підлягав суворій карі. Його приятелі порадили йому виїхати з України, а відтак допомогли зникнути з СССР і передістатися закордон.

Прибулий назвав себе Хом'яком. Він не чекав на допомогу, але питав за працею. А тим часом продав золотий годинник, щоб могти прожити, поки знайде заробіток. Треба було помогти йому, а насамперед леґалізувати перед бельгійською поліцією. Для цього ми прибрали йому нове прізвище „Найденко", пояснивши поліції обставини його втечі, і просили для нього права азилю як політичному втікачеві. Вирозумілі бельгійці дали Найденкові дозвіл на побут в Брюсселі, де він і замешкав. В той самий час до Парижу прибула друга особа, яка не крилася з тим, що її вислали большевики. Це так званий Іван Іванович, який звернувся до Сціборського, намагаючись прихилити його до Совєтів. Поступування Хом'яка і Івана Івановича були так відмінні, що нікому не приходило до голови, що між появою одного й другого міг бути якийсь зв'язок.

Хом'як прожив серед українських емігрантів в Бельгії повний рік. Протягом того часу він обертався між різними людьми, які до нього пильно приглядалися і всіми способами перевіряли його минуле. Він бо заявив, що був в Січових Стрільцях і лишився на Придніпрянщині по розвалі формації. В Бельгії Хом'як поводився дуже порядно, чесно, тактовно. Щойно по кількох місяцях його сконтактовано з Сціборським та полк. Коновальцем. По довгих розмовах склалося враження, що Хом'як не є винятком на совєтській Україні, і що там є більше таких, які поділяють його національні погляди та ворожість до большевиків і московської окупації. В кінці виникла думка використати Хом'яка і його знання обставин за залізною заслоною для поширення точок оперття в Україні. Це питання сконкретизувалось, коли Хом'як одного разу повідомив про одержання вістки від родини, що небезпека минула і він може вертатись додому тим шляхом, як і виїхав, себто „через зелену" границю. Треба було знов помагати Хом'якові, але в інший спосіб.

В ту пору я стояв на чолі т. зв. Европейського Об'єднання українських громадських організацій і мав зв'язки з Українською Громадою в Фінляндії, що її очолював утікач з СССР Баранецький. З його листів виглядало, що це був солідний, розумний, освічений чоловік. Роздобувши для Хом'яка належні документи, ми вирядили його через Берлін до Фінляндії. Тут Хом'яка, якому прибрано нове прізвище „Пригода", зустрів Баранецький і 6 вересня 1934 р. доміг йому перейти совєтсько-фінляндську границю. Про „пригоду з Пригодою" в Фінляндії, крім Баранецького, знала лише одна особа, а саме Полуведько. Це був засланець на Соловки, який утік звідтам незадовго перед виправою Хом'яка до Фінляндії. Полуведько вже побував у Празі, де мав якогось знайомого, що допомагав йому матеріяльно, і вернувся до Гельсінок. Пляну́ючи свій виїзд з Фінляндії до Арґентини, Баранецький притягнув Полуведька до організаційної роботи. Виїжджаючи в березні 1935 р. за океан, він передав йому і справу Пригоди, який лишив по собі гасло на випадок, коли б довелося вислати когось з СССР до Фінляндії. Прибувши до Арґентини, Баранецький, однак, не прожив там довго, бо вже в жовтні 1935 року ми довідалися про його таємничу смерть під колесами льокомотиви. Виглядало, що хтось його пхнув туди, і з'явились здогади, що це могла бути помста большевиків за те, що він приклав руку до акції націоналістів.

Протягом 1935 року мені довелося провадити широку переписку з Полуведьком, який по виїзді Баранецького зробився найбільш авторитетною і діяльною особою між українцями в Фінляндії. Дуже скоро він перейнявся націоналістичними ідеями і в листі до мене прирік вірно служити національній справі. Він писав, що розгубив свою родичу, яка зникла з Харкова невідомо куди. Виконуючи мої доручення, Полуведько повідомив мене в серпні, що Хом'як вибирається до Фінляндії. Я передав це повідомлення полк. Коновальцеві і дістав доручення поїхати до Гельсінок, бо Грибівський, який мав би зайнятись тією справою, десь затримався і виїде щойно пізніше. Я виїхав до Фінляндії і там через Полуведька знайшов Хом'яка, а внедовзі туди прибув і Грибівський. Хом'як був не сам, але привів з собою з тамтого боку молодого хлопця років 24, на ім'я Павло. Це був колишній комсомолець, вихованець Хом'яка під національним оглядом. Він мав бажання залишитись за кордоном, щоб завершити своє національне виховання і, в разі потреби, служити для зв'язку між еміґрацією і крайовими чинниками.

Павло, відомий пізніше під прізвищем Валюха, залишився мешкати разом з Полуведьком. Мені довелося тримати з ними зв'язок, постачати їм літературу, помагати різними порадами в їх справах. Уже на початку виникли непорозуміння з того, що Полуведько розголосив мій приїзд до Фінляндії, що не лежало в наших плянах, і була небезпека, що про це міг довідатися Іван Іванович, який знав про „січового стрільця", прибуваючи до Парижу, і про нього згадував Сціборському. Грибівський гостро збештав Полуведька. Далі виникли труднощі через нетерпеливість Валюха, якого мали перекинути на інший терен, але бракувало документів і засобів. Щойно в січні 1936 р. Валюх виїхав до Берліну. Відтоді мій зв'язок з ним урвався, і я лише через Полуведька довідався, що він їздив на побачення з полк. Коновальцем, а також побував у Парижі. Сам Валюх до мене не писав, аж поки мені не довелося побачитися з ним знов.

Навколо Полуведька все виринали якісь труднощі і ускладнення, коли не з Грибівським, то з місцевими громадянами. Не йшло все гладко і зі мною. В березні 1936 р. я дістав від нього документ в формі листа „з того боку" писаний ніби нашою людиною. Його принесла чужа особа і вимагала за нього винагороди. Той документ видався мені апокрифічним; мали сумнів і інші члени ПУН. У висліді тої історії я писав до Полуведька в квітні між іншим таке: „Багато дечого для мене не є ясним ані певним. Мушу попередити Вас, що є небезпека пошкодити цілій українській справі і деяким особам. Для того я заперестаю в наявних умовах робити будь-які поважні потягнення, аж доки не переконаюсь, що мої побоювання не є оправдані. Тим не менше старатимусь далі помагати українському громадянству в Суомі". І дійсно, не вважаючи на ці труднощі в площині політики, ми з Полуведьком урядили в Гельсінках в 1936 р. порядну виставку української гравюри, яка мала успіх і побільшила коло друзів України.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Перенесення Чудотворної Ікони Святителя Миколи Мокрого

21-го грудня ц. р. відбудеться тут урочиста зустріч чудотворного образу св. Миколи Мокрого, на розі Бовері і Брум Стр. і перенесення з процесією до Катедрального Собору УАПЦ. Цей образ є одним із найдавніших чудотворних образів нашої Батьківщини — України. Знаний він був у Києві вже в часах Ярослава Мудрого, як чудотворний. Особливо вславився він після чуда, яке — згідно з переданням — мало статися за князювання Всеволода. Одного разу побожне подружжя із своєю дитиною верталося човном по Дніпрі зі свята у Вишгороді додому до Києва. Раптом зірвалася велика буря, дитина випала з човна і втопилася. Нещасні батьки з розпуки зняли руки до неба і звернулися за поміччю до святого Миколая. Тої самої ночі ченці, зібравшись на молитву в храмі св. Софії, почули плач дитини і перед образом св. Миколая Чудотворця знайшли мокру дитину. Незабаром прийшли батьки і пізнали своє дитя. З того часу побожний народ став величати цю ікону чудотворного Святителя Божого **Миколи Мокрого**. Так і записано в древніх літописах. Образ цей є одною з найдревніших українських національних святинь нашого побожного народу. В день перенесення образу до Катедрального Собору урочиста Божественна Літургія почнеться в 10-ій год. рано

М. М.

Милвіл, Н. Дж.

Заходи для організації Відділу УККА

З ініціятиви двадцятичленної групи українських громадян, що зібралися в Милвіл, Н. Дж. 9-го листопада на інформаційні сходини, вирішено створити в цій окрузі (Савт Джерзі) Філію Українського Конгресового Комітету, щоб координувати в одному центрі українське життя на цьому терені.

В тій цілі вибрано з-поміж присутніх п'ятичленний Тимчасовий Організаційний Комітет в складі — Іван Царап, Роман Степаняк, Іван Найда, Сергій Козачук і Іван Куйдич, котрий має завдання зайнятися підготовкою і скликанням на означений день (при кінці грудня або з початком січня) Загальних Зборів представників всіх організацій, членів і нечленів УККА, як рівнож поодиноких українських громадян, що діють на цьому терені, щоб при їхній піддержці підготовити Основуючі Збори Філії УККА. В програмі дня Тимчасовий Організаційний Комітет передбачає вибір Управи Філії УККА, поширення існуючих вже при українських католицькій і православній парохіях шкіл українознавства, Фармерської Допомогової Установи та інше.

Тимчас. Орг. Комітет звертається цією дорогою до всього українського громадянства на цьому терені та діючих тут організацій з проханням відгукнутись прихильно на цей наш заклик та піддержати цей добрий громадський почин, який, віримо, принесе багато користи нашій громаді.

В усіх, з цим ділом зв'язаних справах просимо звертатися покищо на адресу: І. Куйдич, 1155 Ландіс Евню, Вайнленд, Н. Дж., телеф. OX (Оксфорд) 1-4497.

Тимчасовий Організаційний Комітет

Боффало, Н. Й.

Мистецькі імпрези

Цьогорічний сезон мистецьких імпрез почався концертом Капелі Бандуристів, в дні 4-го жовтня в музичній залі Кляйнганса та пройшов з великим мистецьким успіхом. Другою мистецькою імпрезою — не враховуючи сюди Листопадових Роковин, які відбулися 2-го листопада, та Свята з нагоди століття появи Матері Божої в Люрді, які то імпрези мали характер академій, — був концерт челістки Зої Полевської, що відбувся 6-го грудня в українській парохіяль. галі на Блек-Рак. Писати про гру Зої Полевської, це значить повторяти думки музичних рецензентів, які появляються в українській і не-українській пресі, а які однозгідно підносять великі мистецькі вальори її гри. Ми подивляли її техніку у „варіяціях" Чайковського, вдумчивість у „Хвилині розпуки" Лисенка та Пасторалі Скота. Словом, кожна точка програми у виконанні Зої Полевської, — це вершини мистецтва. Це мистецтво гри на віолончелі доповнює фортепіянова партія, яку виконує проф. М. Полевський.

Публіка, на жаль не дуже численна, переживала хвилі мистецької насолоди та з вдякою оплескувала мистців, що вирвали її з буденних турбот і перенесли у країну духових висот. Не багато людей доцінює потребу такого духового корму, не багато приходить на такі, дійсно мистецькі імпрези, і тому немає змоги влаштовувати частіше такі концерти, які повинні засвідчувати про культурний рівень нашої громади.

28-го грудня ц р. має відбутися в Боффало концерт з творів проживаючого у нашому місті сеньйора українських композиторів проф. Василя Безкоровайного. В концерті беруть участь хори, оркестра і солісти.

О. З.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками 20-ти мільйонового майна організації!

СЕНАТОР МОРС ЗВІЛЬНИВ РОБІТНИКА ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ

Юджін, Орегон. — 66-річний Д. Ф. Пікерт працював як доглядач за будинками на фармі в демократичного сенатора Морса впродовж 25 років і заробляв по долярові за годину. Пікерт був республіканцем і прихильником Айзенгавера, і коли сенатор Морс критикував Президента за його військові погляди, то він сказав, що „Айзенгавер більше забув про війну, ніж звичайна людина знає про неї". Морс звільнив Пікерта з праці.

● **Адмірал Гайман Ріковер,** промовляючи в Ню Йорку, сказав, що каледжі повинні очолити боротьбу за піднесення стандарту навчання цілої системи народної освіти в ЗДА. Каледжі повинні рік-урік підвищувати рівень вимог при прийманні нових студентів, а це змусить середні школи давати більше знання своїм учням і матиме вплив на навчання в публічних школах.

● **Совєтська преса** повідомляє, що мати бувшого майора совєтської армії Григорія Клімова (він же — Ігор Калмиков), який втік на Захід і від 1954 року перебуває в Ню Йорку, „виреклася свого негідного сина".

З наших буднів

ВЕСЕЛИЙ ТАТУСЬО

Ще на сходах, не доходячи до дверей мешкання моїх знайомих, я почув, що там твориться щось несамовите... За дверми був такий лоскіт, пальба, стрілянина, ніби до хати вдерлася банда ґенґстерів, і тепер усіх направо й наліво масакрують.

Я сам не знав, що робити?.. Йти туди, чи збігти на вулицю і кликати поліцію. Врешті таки відважився і натиснув дзвінок.

Вийшов мій друг Славко, розсміяний, райдужний, простягаючи на привітання обидві руки.

— Гелов! Як ся маєш, Іванє?

— Та добре маюся, але що це в тебе діється? Війна чи революція?

— Ха-ха! — розреготався. — Ні, покищо маневри. Ходи — подивишся.

Заходжу у вітальню, і що ж бачу?.. Ніби кадр з американського кінофільму! Один синок у ковбойській уніформі, з маскою Зоро, смалить наосліп з пістолетів, другий, перебраний за „супермена", сховався за фотель і кропить з автомата - скорострілa. А те, манюсеньке, ще прив'язане шлейками до ліжечка, замахнулося на мене ракетою, що промчала мені коло вуха і застрягла у дверях...

— Це салют на твою честь! — сказав мій приятель, задоволено потираючи руки. Хлопці — стоп! Припинити вогонь!

Але стрільці не слухали і продовжували пальбу, аж клекотіло. Ввійшла збентежена дружина, а за нею бабуня, затикаючи вуха.

— От, бачиш, що робиться, — зідхнула пані дому. — Здурів хлоп на старість: накупив дітям на Миколася різної біди, а вони тепер хату перевертають.

— А він сам хіба ліпший? — вмішалася згіршена бабуня. — Лише бігає коло них, стрільби їм набиває і танки накручує!

— Ще замало йому того, що дістав під Бродами...

Тут мій друг розіграв драму, ніби на сцені Українського Театру.

— Замовчіть, жони українські! Це ж виростає наша зміна, майбутні борці за свободу народам і людині! Тільки вибухне Україна, а вже є готова похідна група. Через Бруклин — на Київ, що, хлопці?

— Горей! — підхопили ковбой із „суперменом".

— Так, так, — сердилась бабуня, — а поки Україна вибухне, твої сини вивчаться на бандитів і підуть банки грабувати.

— Ну, що ж, — підморгнув до мене Славко. — Мусять хлопці набирати практики і вчитись якогось ремесла, коли бабця ні до чого... Десь-в-когось, то й бабця до людей: піде, ограбить банк, і свіжу копійку принесе додому. Ти читав за тую 60-літню бабусю, що підійшла до віконця в банку, показала касирові пляшинку з квасом і сказала: „Мой, брьи, давай три тисячі, бо як ні, то очі тобі висмалю!" О, така бабця, то маєток в хаті!

— Славку, я тебе прошу, не говори при дітях таких дурниць! — майже в сльозах просила дружина. А ображена бабуня вийшла з кімнати.

Славкові аж очі засвітилися з радости:

—Весело в нас, що?... Рух, рух, життя! Ну, хлопці, кого тепер б'ємо? Індіянів, марсіянів чи большевиків?!

Вхопив якийсь зайвий, бляшаний пістолет і вівікнув по-ковбойськи! Веселий, безжурний татусьо...

Ікер.

ОБЛИЧЧЯ ТОТАЛІТАРИЗМУ

(Закінчення зі стор. 2)

одної установи на другу, ліквідував провідників. Гітлер називав провідників, позбавлених сили, людьми, які не можуть перескочити власної тіні. Але він використовував їх в інших функціях тоталітарної машини.

Цитуючи уривки з писань Бакуніна, Нагаєва та інших московських революціонерів за часів царату, Г. Арендт каже, що революція в Росії була релігією та філософією, а не конфліктом, що відносився до соціяльної чи політичної сторони життя. Авторка в кількох місцях згадує про те, що Гітлер плянував винищити українців і заселити Україну німцями, що Гітлер мав особливу нагоду здобути для себе український нарід, якщо б він був звичайним завойовником, а не тоталітарним диктатором. А Сталін — пише вона — винищив 8 мільйонів українців, і покликається при цьому на Конгресовий протокол у Вашингтоні п. з. „Комунізм у наступі".

Авторка вказує на масу цікавих з точки зору правного і логічного фактів. Вона аж до подиву багато перечитала німецької, французької, англійської та іншої літератури, багато документів з Нюрнберзького процесу, а також не публікованої кореспонденції нацистських народовбивців. Українському читачеві варто було б познайомитись з цією цінною працею.

К. К.

✝

Ділимося сумною вісткою з Товаришками і Товаришами з гімназії в Берхтесґадені, що дня 14-го грудня 1958 р., в Медізон, Виск., на 26-му році життя, померла,

бл. п. Лідія МИХАЙЛЮК — РОСЛИЦЬКА

бактеріолог, асистентка на Університеті Висконсин, донька Теодозії і Дмитра Михайлюка, б. директора Окружного Союзу Кооператив у Коломиї, тепер в Канаді, 146 Роберт Ст., Торонто 2, Онт., Канада.

ПОХОРОН відбудеться в СУБОТУ, 20-го ГРУДНЯ 1958 року в Торонті.

Надія ГЛАДИШОВСЬКА-ШМІГЕЛЬ
Лідія КОХАН-ГАРВАНКО
Шкільні товаришки Покійної

Для вшанування пам'яті, В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ,

сл. п. Володимира БЕРЕЗОВСЬКОГО

радника скарбу, проф. музики, композитора і диригента хорів, „Бандуриста" у Львові, „Бояна" в Перемишлі, Бучачі, Тернополі і Чорткові, урodж. 10-го вересня 1882 року в Зах. Україні, помер 25-го гудня 1956 р в Польщі, буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в церкві св. о. МИКОЛАЯ в ШИКАГО, Ілл., в ЧЕТВЕР, 25-го ГРУДНЯ 1958 р. о год. 9:00 рано.

До участи в Богослужбі запрошує Приятелів і Знайомих в глибокім смутку

Дружина СТЕФАНІЯ БЕРЕЗОВСЬКА з Ріднею

Продукція сталі зростає

Клівленд, Огайо. — Журнал „Стіл Маґазін" стверджує, що в попередньому тижні продукція сталі збільшилася на один пункт і становила 2,038,000 тонн. 10 сталевих районів із усіх 12-ох повідомляють про збільшення продукції. З окремого огляду виходить, що одна третя металевих фабрик була розбудована на більшу продукцію в 1959 році. 10 відсотків фабрик будуть будувати нові фабрики; 35 відсотків будуть купувати нове фабричне влаштування. „У всьому мають збільшити посмність фабрик на 2.6 відсотка в порівнянні з теперішнім станом", бо є вигляди на велике запотребування сталі в майбутньому. Збільшенню продукції сталі сприяє те, що газові компанії можуть свобідніше використовувати природний газ, який є дуже потрібний в сталевій промисловості.

РЕКОРДОВО ВИСОКІ ЖНИВА В ЗДА

Вашингтон. — Департамент рільництва повідомляє, що цьогорічні жнива були рекордово добрі в ЗДА і дали на 11% більший збір, як були найкращі попередні збори. Число управлюваних акрів землі зменшилося, але збільшилася продукція зерна. Цьогорічні жнива становлять 118 відсотків в порівнянні з пересічними живвами в роках 1947/49. Збільшення продукції настало внаслідок нових метод управи ріллі.

● У столиці Японії, Токіо, проголошено, що З'єдинені Держави звільнили 264-х японців, засуджених після останньої світової війни за воєнні злочини.

Свекруха виступила в ролі невістки, про яку слід загинув

Вентура, Каліфорнія. — Тут заарештовано 54-річну Елизабет Дункан за те, що вона виступала в суді як її невістка та так зізнавала, щоб розбити подружжя свого сина адвоката Френка Дункана з невісткою 30-річною Ольгою, за дівочим прізвищем Купчик. Ця історія представляється так. До Каліфорнії прибула з Ванкуверу, Британська Колумбія, медична сестра Ольга Купчик, яка 30-го червня одружилася з адвокатом Френком Дунканом. 17-го листопада кудись загинула Ольга, і її батько повідомив про це поліцію. Виявилося, що ще 8-го серпня в суді була пані Елизабет Дункан, яка виступала як Ольга Дункан, і погодилася на уневажнення свого подружжя з Френком, якого ролю в суді грав якийсь „Ралф Ру", особи якого ще не вдалося виявити. Агенти ФБІ ствердили, що зникнення пані Ольги було примусове, що значить, що її насильно викрадено, але досі не устійнено, що з нею сталося. Досі в цій справі заарештовано двох чоловіків і свекруху Ольги — Елизабет Дункан, яку можуть звільнити з тюрми за кавцією 50,000 долярів.

● На летовищі в Довері, Деляваре, транспортовий літак „C-113 Карґоместер" відбув лет з вантажем 117,900 фунтів. Це — в три рази більше від попереднього рекорду, який встановлено в 1957 році на совєтському літаку TU-104. „C-113 Карґомастер разом з вантажем важив 275,000 фунтів.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

САВТПОРТ, Конн. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 84, подає до відома всім членкиням і членам, місцевим і позамісцевим, що Річні збори відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., в год. 4-ій по пол. На порядку: звіти з діяльности урядовців, виплата запомоги хворим членам і членкиням та вибір нової Управи на 1959 рік. — І. Махно, предс.; М. Ґудзік, кас.; П. Дудко, секр.